

Avsnittets namn: Mångfald som verktyg i

ungdomsarbete

Längd: 43:50

Publicerad: 26.1.2026

00:00:07 Jani Toivola

Välkommen att lyssna på Ungdomssektorns kompetenscenter för likabehandlingspodcast *Meneekö yhdenvertaisuus tunteisiin?* och fundera över vad vi tillsammans skulle kunna göra åt det. Mitt namn är Jani Toivola och jag är programledare för denna podcast. Idag är vårt ämne mångfald som verktyg i ungdomsarbete, och vi dyker ner i hur skolans och fritidsungdomsarbete i samarbete kan stödja mångfald, och varför det överhuvudtaget är viktigt.

Jag testade i förväg lite detta ämne också på ett personligt plan, vad som kommer upp för mig från min egen ungdom och ungdomsarbete, och sedan kanske från detta tema om mångfald. För mig dyker upp en enskild person, Markku Arokanto, som var ungdomsarbetare på lekparken när jag gick i lågstadiet. Jag var ganska ensam och utanför, min skolas enda svarta pojke, och jag passade kanske inte heller riktigt in i pojkrullen. Sedan mötte jag alltså Markku Arokanto, som var ungdomsarbetare. Vad jag inte visste om Markku var att han också var konstnär och skapare själv. Jag minns när jag såg Markku för första gången, då kändes det som att något öppnades i mig som aldrig hade varit öppet tidigare. Markku hade långt rött hår, och han skrattade högljutt och viftade med händerna. Jag tänkte, vad är det för vuxen, jag har aldrig sett att man kan vara så. Sedan lärde vi känna varandra, Markku och jag, och tre dagar senare kom han till lekparken med en stor ishockeykasse som var full med rollkläder. Han tog mig lite avsidet till ett annat rum och bad mig öppna kassen. Och den första saken som tittade fram var ett guldlamettklädesplagg som glittrade. Mitt hjärta bultade och mina händer svettades, och jag var helt otroligt exalterad. Sedan föreslog Markku att jag skulle vilja prova de där rollkläderna och liksom leka med dem. Jag tog på mig det första plagget och jag tänker fortfarande att det är någon sorts vändpunkt i mitt liv. Kanske på sätt och vis första gången jag blev sedd av någon vuxen utanför hemmet, och jag känner att Markku på sätt och vis kanske såg något i mig som inte var på ytan hos alla, och kunde liksom i det ögonblicket ta tag i mig som individ. Att den där grabben behöver något annat kanske än vad som generellt finns tillgängligt här. För mig är det mångfald när den är som vackrast och dess strukturs förmåga att se individer.

Sådana tankar, men nu går vi till en mycket mer erfaren och klokare person, och fältets praktiska erfarenhet. Hjärtligt välkommen, skolungdomsarbetare Ronja Kaukokari. Underbart att du är här.

00:02:54 Ronja Kaukokari

Underbart att vara här, även om jag är väldigt nervös.

00:02:58 Jani Toivola

Väckte Markkus berättelse från den avlägsna förflutenheten några tankar hos dig?

00:03:02 Ronja Kaukokari

Jag tänkte på när du sa att där ur strukturerna stiger någon som ser den individen. Det är mycket närvarande i mitt arbete och min vardag. I vardagen när jag är på jobbet i skolan och skolsystemet är ett ganska trångt och stelt system, så upplever många där en känsla av att inte bli sedd och inte bli bemött som sig själv eller i den potential som man skulle kunna vara.

00:03:40 Jani Toivola

Berätta lite till att börja med, vad ditt arbete är i praktiken som skolungdomsarbetare. Vad är ditt arbete? Du verkar i skolvärlden, vad är dess koppling till ungdomsarbete eller vad betyder de tillsammans?

00:03:52 Ronja Kaukokari

Ja, jag arbetar på en lågstadieskola och är där varje dag under skoldagen tillsammans med eleverna och i kontakt med lärarna. Jag deltar i lektioner och anordnar rastaktiviteter, och på olika sätt stödjer jag eleverna i deras skolgång. Sedan på fritiden fungerar jag som en brygga för eleverna, så när vi har fritidsungdomsarbete i området, då går vi tillsammans till ungdomslokalen efter skolan och jag vägleder sedan dit, så att det finns meningsfull fritidssysselsättning också för eleverna.

00:04:34 Jani Toivola

Så du i praktiken också visar eller berättar, vet du att där borta finns det sånt här.

00:04:40 Ronja Kaukokari

Ja, vi pratar ganska mycket om det med eleverna, och vi gör klassbesök på ungdomslokalen under skoldagen tillsammans med läraren, och sedan går vi dit tillsammans på fritiden efter skolan.

00:04:53 Jani Toivola

Hur mycket tror du, har du kanske sådana erfarenheter, hur ofta, hur ska jag säga, att det faktum att informationen kommer från dig, så slår det an på något sätt hos den unga? Eller att hen får för första gången den informationen eller förståelsen?

00:05:11 Ronja Kaukokari

Jag upplever att det har stor betydelse att jag arbetar i skolan och blir känd där. Om jag har besökt någon klass och pratat om ungdomslokalsverksamhet och vad som finns där. Så när jag kommer på eftermiddagen till ungdomslokalen, frågar arbetarna om jag har besökt någon klass, för här är de här 75 tredjeklassarna. De kommer gärna när de får en inkastare dit. Där finns många barn och unga som inte vågar komma, för de vet inte riktigt vad det är, hur man går dit och var det egentligen är. Sedan har man kanske inte heller en kompisgrupp att gå med.

00:05:52 Jani Toivola

Innan vi går djupare in i ditt arbete, tänkte jag att det kanske är bra att gå igenom mångfald och jämställdhet lite enkelt till att börja med. Så låt oss definiera: jämställdhet betyder alltså att alla människor har samma rättigheter och möjligheter, oavsett bakgrund, egenskaper eller livssituation. Det innebär rättvis behandling, förebyggande av diskriminering och att alla kan delta i gemenskapen som jämlikar. Och mångfald å sin sida hänvisar till att människor är olika på många sätt, till exempel genom kultur, språk, kön, ålder, funktionsförmåga, sexuell läggning, religion eller livserfarenheter. Att känna igen och uppskatta mångfald innebär att dessa skillnader ses som en resurs och inte som ett hinder. Hur viktiga ord och vägvisare är mångfald och jämställdhet för dig i vardagen och arbetet?

00:06:57 Ronja Kaukokari

För mig är de arbetsledande, de mest centrala termerna, principerna och värdena. Jag tycker precis som jag nyss sa om skolsystemet och dess egna gränser och begränsningar, och sådana fack och formar. Så upplever jag att jag med mitt arbete kan bryta ner vissa slags hinder och krossa sådana gränser och antaganden och också krav som skolsystemet ställer på eleverna.

00:07:38 Jani Toivola

Hur tänker du att på vilket sätt har mångfald eller jämställdhet utmanat dig i ditt arbete? Alla startar vi väl från någon utgångspunkt och har några ideal och sedan går vi dit till praktiken.

00:07:49 Ronja Kaukokari

Kanske just det, att vi alla utgår från några utgångspunkter och man måste hela tiden känna igen, vara på något sätt alert och känna igen sina egna privilegier, och den egna infallsvinkeln, den egna bakgrunden och de egna erfarenheterna, och skilja dem från det man möter där i skolan. Varje elev borde man kunna möta som individ och separat, skilt

från den gruppen, så att hen verkligen får den upplevelsen att hen blir sedd, hörd och accepterad. Naturligtvis är det ibland riktigt svårt. Alla människor har sina fördomar. Även om det här ämnesområdet är viktigt och del av ens egen värld, så stöter man ständigt på någon sådan vägg att aj okej, jag tänker faktiskt så här. Eller oj, varför gjorde jag så, för jag vet ju att det inte är så här. Det är ständig självreflektion och också på sätt och vis att utmana sig själv för att kunna agera enligt de egna värdena.

00:09:05 Jani Toivola

Har du någon med vilken du gör den reflektionen? Kan man komma tillbaka till de situationerna? Jag tror att det också är en sådan sak som många funderar på, att om man sedan gör en observation att nu kunde jag inte på något sätt se den människan som individ.

00:09:23 Ronja Kaukokari

Vi tänker ju ofta som vuxna att vi inte får göra misstag i barnens ögon. Vi måste vara på något sätt perfekta. När vi missar, försöker vi lite sopa det under mattan, att "Inget här egentligen, jag hade helt rätt i det här". För mig är det oerhört viktigt att behandla de sakerna med de barn man har att göra med, och med de unga man har att göra med. "Hej, förlåt, jag märkte att jag definierade dig i mitt sinne in i något slags fack liksom". Med många elever behandlar vi de här sakerna, just de situationerna väldigt mycket.

Eleverna själva lyfter också fram att nu definierade du den här saken för mig, att du vet inte detta och varför antog du så. Där hamnar man hela tiden i en situation där man får feedback. Från barn och unga får man ju feedback om sitt eget sätt att vara och göra mycket direkt. Vilket är en underbar sak, det fungerar, passar mig bra.

Vi har handledning, tillsammans med skolungdomsarbetets team samlas vi under en handledares ledning för att fundera över de här sakerna och arbetet i allmänhet som helhet. Vi har en helt underbar chef, med vilken man har helt okomplicerade och öppna relationer, så att vi kan behandla alla slags situationer.

Dessutom har jag en sådan lycklig situation och position att i min skola är lärarna mina mycket nära arbetskamrater, även om jag kommer från en annan plats än de. Jag är inte på undervisningsverket utan på ungdoms- och samhällstjänster. På något sätt det stöd jag får från lärarna till arbetet, och den gemensamma reflektionen, att komma tillbaka till saker, och att kasta dem fram och tillbaka, är riktigt bra där i min skolgemenskap.

00:11:37 Jani Toivola

Jag menade just det, att det är nog en ganska viktig länk på sätt och vis, hur du tas emot i skolan eller vilken information du får tillgång till eller vad kopplingen är.

00:11:47 Ronja Kaukokari

Ja. Den har en väldigt viktig roll, att det här arbetet skulle vara väldigt svårt att göra om jag bara skulle vara en sådan fristående ungdomsarbetare som från ungdomssamhällstjänster bara kommer dit och gör sina cirkuskonster och åker därifrån. Att det skulle inte fungera för mig på det sättet gjort det arbetet.

00:12:10 Jani Toivola

Och man skulle kunna tänka att så kan det också lätt gå. Jag själv har besökt några skolgemenskaper där jag har fått signaler om att det redan finns en tanke att "De här är den tonten, att hen sköter de här". Då liksom befriar det oss alla andra. Då kanske det ibland händer att man agerar väldigt separat och många saker outnyttjade.

00:12:31 Ronja Kaukokari

Ja, det är naturligtvis helt mänskligt. Det kan finnas många orsaker varför det som fungerar i min skola inte nödvändigtvis fungerar någon annanstans.

00:12:40 Jani Toivola

Och sedan låter det också som att ledarskapet är en fruktansvärt viktig sak. Du nämnde cheferna och på sätt och vis det att...

00:12:47 Ronja Kaukokari

Ja, och även om rektorn inte är min chef, så är hennes stöd till mig helt ovärderligt. Och att jag kan närma mig rektorn som om hon vore min chef, att rektorn också tar väldigt mycket ansvar för mitt arbete. När hon är där ute på fältet och ser vad jag gör, kan jag tillsammans med rektorn linjera mitt arbete och komma överens om saker tillsammans, så att det liksom rinner ner till lärarna därifrån uppifrån också den tanken och attityden om vad ungdomsarbete är just i den skolan.

00:13:25 Jani Toivola

Hur skulle det kunna betyda i praktiken? Kommer det fram något exempel på vad ni till exempel tillsammans genom något samtal, som rektorn sedan också har börjat linjera, eller öppna för hela skolgemenskapen så att det också har stött ditt arbete?

00:13:34 Ronja Kaukokari

Alltså det kan vara helt enkelt att jag går till rektorn med någon observation. Jag berättar att jag har observerat att bland fyrkorna pågår det här fenomenet just nu. Och rektorn säger, vill du prata om det här på lärarkonferensen nästa vecka, så att alla lärare får informationen och vi tillsammans kan fundera på hur det här fenomenet ska angripas. Typ att på TikTok cirkulerar de här utmaningarna och andra sådana saker, som inte alla känner till och inte är del av ens egen vardag. Jag själv är väldigt aktiv i sociala medier för att veta vad de unga möter där och vad de unga gör där. När rektorn liksom styr samtalet mot lärarnas håll, hjälper det väldigt mycket i byggandet av samarbetet.

00:14:36 Jani Toivola

Jag tänker ytterligare på det här kopplat till mångfald och jämställdhet. Jag tror och tänker att det är ett ämne där många upplever sig vara ganska sårbara, säkert funderar på hur man ska navigera, om man har tillräcklig kunskap eller som du nämnde, rädslan att göra misstag.

Sedan lät det som att när du pratar om din vardag, så måste man där också vara ganska sårbar, att man måste ta emot den feedbacken, och det modet att komma tillbaka till den ungas sida. Kan du säga något om hur du vågar på sätt och vis i skolmiljön utsätta dig själv för att vara sårbar på det sättet? Eller är det en modfråga?

00:15:20 Ronja Kaukokari

Jag ser inte riktigt något annat alternativ. Jag tänker att det är en förutsättning för att jag ska kunna fungera. Jämställdhet, mångfald och alla sådana saker är väldigt nära och intressanta för mig. Jag vet om dem enligt min egen åsikt väldigt mycket, men här blir man aldrig färdig. För de situationerna, människorna, bakgrunderna och erfarenheterna kan man aldrig manualisera i förväg. Man måste och de kommer oväntat och från bakre vänster och från hit och dit och många samtidigt. Så där måste man öppna sig för alla erfarenheter och situationer, för om jag skulle tänka att jag vet redan så mycket om den här saken, för jag har genomfört de här högskolekurserna om det här ämnet, så behöver jag inte tänka på detta, att jag bara kan plöja framåt som något tåg, så det fungerar inte från mitt perspektiv alls, eller det fungerar inte för mig alls.

00:16:28 Jani Toivola

Du berättade här innan vi började, jag tyckte ganska intressant, hur du formulerade elevrollen i skolvärlden. Vill du dela den tanken, hur du ser, jag vet inte om du får tag i det längre. Du pratade om att på sätt och vis vem som fokuserar på den unga eller eleven. Du pratade om skolsystemet, vars uppgift är att kanske ge den kunskapen. Hur mycket tid spenderar den unga där i skolan?

00:16:50 Ronja Kaukokari

Ja, att när unga tillbringar tid i skolan en verkligt stor del av dagen. Sedan är lärarens uppgift där i skolan att undervisa och följa läroplanen och bedöma, och hela tiden styra stramt och strukturera. Där kan det lätt finnas någon situation där läraren har 15 minuter att reda ut något sekelskiftets Snapchat-gräl och bråk som inte ens har hänt där i skolan, men det speglas dit till skolan. Så upplever jag att ungdomsarbetet kan fungera som ett riktigt stort stöd för läraren där. Läraren kan fortsätta undervisningen, och sedan kan jag ta elever därifrån för att samtala med mig till och med en hel lektion. Vi kan behandla hela situationen i 45 minuter. Sedan kan jag behandla saken med läraren på 15 minuter, när jag kan sammanfatta. Jag kan fungera som en sådan advokat, tolk, sån där buffert, filter och alla slags verktyg däremellan. På det sättet att den här eleven blir sedd mer helhetsamt,

när man inte bara behöver kort behandla någon situation och säga att "Sluta med det där bråket." Man kan behandla det mycket bredare då.

00:18:26 Jani Toivola

Hur mycket är du sedan i samarbete med hemmen?

00:18:29 Ronja Kaukokari

Jo, jag är ganska mycket, för jag har arbetat så pass länge i den här skolan att där har också vårdnadshavarna blivit bekanta. Läraren är den huvudsakliga kontaktpersonen mot hemmen alltid, men sedan om det finns några saker som jag själv observerar eller själv genomför med de unga, då är jag också den person som är i kontakt med hemmen. Jag kan också vara sådan budbärare mot hemmet, att vare sig läraren eller eleven själv riktigt kan förklara vad som har hänt och sedan har jag något perspektiv på det och kan lyfta fram det. Så lärarna tar verkligen fint med mig i vårdnadshavarsamarbetet också och till arbetet som görs mot hemmen.

00:19:17 Jani Toivola

Jag vet inte om detta är för förenklat att säga, men för mig känns det när jag lyssnar, att på väldigt många ställen kommer det fram att tidsresursen är en enorm del av din roll och yrkeskunskap. Det känns som att det speglas i det förhållandet till eleven, hemmet eller det tolkandet. Eller sedan speciellt om vi går till jämställdhet och mångfald, som kräver den känsligheten, seendet och modet att samtala, de kräver alla liksom tid. Lite som om din roll ger tid till det systemet eller utrymme.

00:20:04 Ronja Kaukokari

Utrymme och tid, ja. Mitt arbete är möten, och i det mötet kan många slags saker hända. Medan lärarnas arbete å sin sida är undervisning, och där är meningen att lärande ska ske. Det är mycket sådär begränsat och avgränsat det mötet i förhållande till målsättningar och tidsresurs, till exempel jämfört med ungdomsarbete och ungdomsarbetets möte. Att lärare, åtminstone från mitt perspektiv, gör sitt bästa och gör fruktansvärt bra arbete med eleverna. De skulle göra dygnet runt det arbetet om de inte också ibland behövde vara någon annanstans än på jobbet. Att lärarens arbete är packat så fullt av det undervisningsrelaterade görandet så att det inte finns på det sättet tid för allt annat, som oundvikligen händer där i skolan. Som inte kan stängas ute från skolan på något sätt.

00:21:12 Jani Toivola

Hur ser du sedan från mångfalds- och jämställdhetsperspektiv, vilka är enligt din yrkesmässiga blick de största utmaningarna just nu, eller vid vilka frågor tillbringar man tid, så att mångfalden skulle kunna förverkligas? Och varje ung skulle kunna uppleva att den egna unikheten är välkommen, och att man klarar sig och kan fungera, och det finns utrymmen där man kan träda in.

Kanske just det att i skolan är det så att alla har läroplikt. Den ska fullgöras, vilket betyder att dit till skolan borde man kunna komma från vilka utgångslägen som helst och i vilken livssituation som helst och överhuvudtaget från vilken situation som helst som eleven har. Jag ser verkligen fruktansvärt många hinder och sådana till och med väggar som kommer emot eleverna när de försöker komma dit till skolan.

Och exakt samma sak gäller ungdomslokaler, att de är öppna utrymmen för alla och alla är välkomna till dem, men sedan konkret och i verkligheten kan de vara mycket hinderfullade utrymmen, för den kapaciteten eller förmågan att ta emot den mångfalden är i alla fall begränsad. För även på ungdomslokaler, till exempel där finns det ett visst antal vuxna, och där kan finnas kanske 70 unga samtidigt på plats. Det är ju ganska omöjligt att möta dem alla individuellt och försäkra tillgängligheten med den resurs man har.

Jag kritiserar alltid att man gör jämställdhetsplaner och vi har alla lagar som styr det, men vi har inte de verktygen, eller vi har inte den resursen eller den reserven som genomför allt detta. Jag ser väldigt mycket sådant, överhuvudtaget runtomkring mig när jag tittar, att det finns oerhört fina planer och sådana högtidstal rent ut sagt, men det händer inte på praktisk nivå ändå. Det räcker inte att om ungdomslokalen är på en byggnadens övre våning, att det finns hiss dit, att den är tillgänglig. Det är så mycket bredare fråga, det är verkligen utmanande att genomföra i praktiken och där i vardagen.

00:24:07 Jani Toivola

Mig intresserar de där väggarna. Det känns så konkret och ganska kraftfullt att det finns många väggar fortfarande. Ofta berättar jag själv när jag far runt och pratar, detta är naturligtvis från min egen ungdom väldigt långt borta, men ett sådant exempel på en vägg.

Jag minns att när det var skolgymnastik, den enorma hallen delades på två med sådan järnridå, och sedan spelade pojkarna det eviga innebandyn som jag hatade, och jag bara stod där vid kanten av planen slapp, och hela tiden försökte undvika och inte vara del och på något sätt bara försvinna, men ändå var tvungen att vara på plats. Jag minns att på andra sidan den där järnridån sprang flickorna runt i ring i triåer i tamburins takt, och varje gång lärarens öga tittade bort, tittade jag genom gardinglipan och tänkte att det skulle vara världens härligaste att gå dit i ringen och springa där i trikån. Det var inte möjligt, för där fanns väggen emellan och det var på sätt och vis systemet som hade tänkt att det är bättre att någon gör den indelningen åt oss. Man lärde kanske inte till det att vad som stiger upp i mig och vad man kan göra åt det.

Och även om det är ett långt borta exempel, tänker jag fortfarande att säkert finns det olika slags väggar även idag faktiskt mycket i barns och ungas liv i strukturerna. Sedan skulle drömmen vara att alla mellangardinerna kunde lyftas bort, och alla kunde söka sig till var de vill i rummet.

00:25:50 Ronja Kaukokari

Ja, just det att i skolan är det ganska strikt styrt vad som händer på lektionen och vem som gör vad på lektionen. Och det baserar sig på att gruppstorlekar är stora, klasser är stora, i dem finns det enormt mycket mångfald och olika elever. Och sedan finns där den enda läraren som styr allt.

Så i skolan fastnar man ofta lite i att vi kan inte erbjuda alla just precis det hen individuellt och skraddarsytt vill göra. För mig är det den andra ytterligheten, att vi behöver inte gå dit. Att varför skulle vi behöva fråga alla, Ville, Pelle och Kajsa, vad de vill göra idag på gympalektionen. Naturligtvis måste det finnas någon struktur, någon planmässighet, och det måste finnas någon poäng i görandet. Jag ser där emellan verkligen mycket olika möjligheter och alternativ, som på något sätt blir kvar där vid fötterna i de situationerna.

00:26:55 Jani Toivola

Vad skulle det kunna vara, om vi nu helt enkelt tänker genom exempel, att inte så att man sitter och funderar vad alla vill, och sedan för alla en egen hall där man kan göra det. Men vad där mitt emellan, vilka slags former till exempel, som du har sett, eller vad skulle vara för dig ett sådant möjligt sätt att vara åtminstone vid den situationen?

00:27:24 Ronja Kaukokari

Jag tänker sådant att... Eller när jag säger att det finns två ytterligheter, det är att alla själva får bestämma och välja, och sedan finns det att ingen kan välja något, utan alla gör precis som läraren säger. Vi har många olika läroämnen där man kan ge eleven sådan frihet att på något sätt skapa liksom själv det egna sättet att vara i den situationen. Det avisas lite enligt min erfarenhet i skolmiljö och säkert också i fritidshobbymiljöer, att man är ganska strikt kring vad man just i det ögonblicket håller på med, och det finns inte utrymme för den extremt breda skalan att göra den saken.

Det har att göra med brådska och det har att göra med de resursernas och människoresursens, arbetarresursens utmaningar och allt sådant, då tänker man att detta är enklast när vi delar den här gymnastikhallen på två och placerar de där och de där och frågar inte något. Kanske det är så att man måste, för lektionens längd är begränsad och läroplanen styr, så måste man förenkla saker väldigt mycket. I förenklingen går man nämligen ganska långt från jämställdheten, när man tar genvägar och gör saker snabbt och effektivt. Där finns kanske mycket som man skulle kunna göra annorlunda.

00:29:21 Jani Toivola

Javisst. Då kan det ju ibland vara, jag vet inte för jag det här nu för långt till individen, men de vägarna till samma sak kan finnas många. Jag har insett det nu när i min närhet finns en ung pojke som är ganska sådan känslig och blyg, och jag identifierar mig med honom, att jag har säkert varit lite sådant barn. Men sedan såg jag en situation där han fick med den känsligheten komma in i ett grövre utrymme försiktigt. Och sakta började han gå mot det

grova och sedan var han till slut där vet du och puttade lastbilar. Och jag insåg att i mig skulle det också kanske ha funnits det, på något sätt grovheten och sådan vilja att vara där i högen, men jag skulle kanske ha behövt den lite känsligare vägen dit.

00:30:16 Ronja Kaukokari

Och tid, tid att bli del av.

00:30:19 Jani Toivola

Ja. Det handlar inte nu om mig, utan jag använder mig själv som exempel på det.

00:30:23 Ronja Kaukokari

Ja, det är just så att skoldagens längd är begränsad eller de ungas kvälls längd är begränsad, där man ska ta sig själv till det rummet och rymmas i den gänget. Sedan när det finns utmaningar eller några hinder, då blir man lätt kvar vid sidan, för det finns inte de sätten att komma in i den situationen inom de ramarna där man är.

00:30:56 Jani Toivola

Hur ser du, från mångfaldsperspektivet, betydelsen av de människor som arbetar i skolan, de olika vuxnas egna personligheter? Jag söker med detta att jag ofta själv tänker att för mig var sådana viktiga ankare alla vuxna som bröt något mönster och var liksom lite mer personligheter. Att även om jag var den enda svarta, och det inte fanns någon svart lärare, så konstigt nog kunde plötsligt räcka den vuxna som var högljudd eller hade lila hår, så det kunde också vara en sådan insikt att "Aa, att vara människa är inte att vara i en form."

00:31:43 Ronja Kaukokari

Ja, i människoarbete avgränsar vi ofta kanske väldigt strikt vår egen integritet. Förståeligt nog vill vi göra så att vi håller den arbetsrollen och personliga personligheten lite på distans. Jag själv upplever att jag är ganska sådan öppen typ och okomplicerad och direkt, så tänker jag att det är en av mina styrkor i det arbete jag gör, för det gör mig lättillgänglig. Visserligen gör det mig också lätt sårbar, att naturligtvis skulle det vara säkrare att dra på sig en sådan skolungdomsarbetarmask och gå och göra det grupperande arbetet där till gymnastiklektionen, på det sättet mekaniskt. Men att vi möter en annan människa som människa, att vi själva också är människor i det mötet, det är en förutsättning för att det ska uppstå några sådana erfarenheter som du också berättade om, att man får insikter och blir sedd och blir hörd. Så det är lite sådan nödvändig och obligatorisk grogrund i det. Jag tänker att den egna personligheten måste tas fram och ges på sätt och vis till den situationen att användas.

00:33:32 Jani Toivola

Ja jag blir förvånad när jag själv far runt fortfarande mycket i skolor, och därför vågar jag fortfarande också dela exempel från min egen ungdom, för jag är förvånad ibland över att

det känns som att fortfarande är den största frågan ofta den att får man vara sig själv eller klarar man sig med det i världen, eller tänk om man inte klarar sig. Det är ganska häftigt, och jag tänker att det har att göra med de här speglarna.

00:33:52 Ronja Kaukokari

Nämligen, där behövs speglar som visar att såhär kan man också vara och såhär kan man göra. Nämligen kanske vuxenspeglar för de barnen och unga som söker sin egen plats och försöker i sitt eget sätt att vara hitta sådan god känsla och annat. När man ser att någon vuxen är sådan som hen är och gör de här sakerna hen gör, så kanske jag också kan göra och kan prova, och kan söka det egna.

00:34:32 Jani Toivola

Ja, det är helt verkligen igenkännbart även från eget föräldraskap det att jag kanske säger till barnet att "Gå du nu bara dit och prata med den nya människan!" och sedan drar jag mig tillbaka själv, för jag blir blyg. Som du vet det att på sätt och vis önskar jag och förväntar mig något av hen, men jag visar inte själv den vuxenvärlden där det lönar sig att sätta sig själv på spel och gå och prata med en ny människa.

00:34:55 Ronja Kaukokari

Ja, att föräldrarna är där på lekparken på mobilen och där vid sidan, och sedan eggas de barnen att "Gå och lek, lek tillsammans". Jag har också sett det och gjort det själv, både med egna barn och sedan i det arbetet också på något sätt förenklas lätt de sakerna. Att "Visst vet du nu att när där är den där nya eleven, så går du bara och säger hej till hen och frågar hur det går. Det är inte mer konstigt än så." På något sätt tänker man lätt att vi bara kan lära ut någon handlingsmodell som barnet eller den unga kan upprepa, även om den inte alls passar hens egen personlighet eller hens egenskaper alls.

00:35:46 Jani Toivola

Just nu förs ganska mycket den diskussionen eller mångas upplevelse är att den samhälleliga diskussionen har varit ganska slitande kanske på senare tid och ibland kanske tudelad eller någon skulle säga svartvit. Man provar också de gränserna för vad man får säga i samhället och sedan å andra sidan vad det betyder sådant vars och ens skydd. Hur tänker du, hur mycket, speglas den diskussionen i skolgemenskapen eller hur påverkar det de barnen och unga som på olika sätt kanske hör till den diskussionen? Olika bakgrunder, tillhör minoritet eller...?

00:36:30 Ronja Kaukokari

Ja det syns i skolvärlden väldigt kraftigt. Och där finns kanske just mycket sådant krav på att eftersom den här saken nu har lärts ut till dig, ska du kunna agera enligt det, att på något sätt sådant utrymme för ofärdighet och liksom för övning är ganska litet och just det att om jag skulle tänka att när jag kommer till jobbet, att jag kan de här sakerna för jag har

studerat dem där på kursen, så skulle det begränsa ganska mycket hur jag skulle kunna vara i det rummet.

När jag själv känner igen att jag har gjort något misstag eller agerat på något sätt som jag vet att man inte borde agera, så om jag bara snabbt skulle gömma det, sopa det under någon matta, då skulle det bli helt borta det lärandet och mötet med den svåra saken helt och hållet. Att då skulle det bara vara sådant spöke som finns, men vi rör inte vid det alls, att vi håller det där lite gömt. Och det krävs i viss mån också av barn och unga i olika miljöer, vare sig det är hobby- eller fritidsungdomsarbete, eller skola eller annan social situation. Det krävs sådant, hur säger man, färdigt vara, beredskap på något sätt att agera och vara.

Det finns inte utrymme för sådan övning och misslyckande och sådant att man kan konstatera att nästa gång borde jag kanske agera på något annat sätt. Utan sedan när den nästa gången skulle vara, då går man inte in i den situationen, för man kan inte agera. Det är på något sätt atmosfären lätt sådan.

00:38:35 Jani Toivola

Vi närmar oss slutet. Kanske frågar jag dig ytterligare att om vi tänker nu på jämställdhet och mångfald, vilka är enligt dig just nu sådana saker som du hoppas man skulle koncentrera sig på, eller vad finns där som enligt dig är viktigast? Jag vet att det är en enorm fråga, men något som i din vardag just nu känns att detta är den saken som är på ytan. Eller vad det finns behov av?

00:39:05 Ronja Kaukokari

Enligt mig är behovet brett det egna lägets och egna privilegiernas igenkännandes behov. Och sedan det att vi skulle medvetandegöra sådana saker att all mångfald och alla hinder är inte synliga. På något sätt att sådana osynliga saker skulle komma mer synliga och fram bättre. Det är lätt för oss att möta mångfald då när vi kan se det väldigt tydligt, men sedan när det finns sådan mer gömd mångfald, då är det svårare att känna igen och då är det svårare också att ge det utrymme eller göra det synligt, när det är någonstans gömt. Jag talar till exempel om sådana saker som funktionsnedsättning som inte syns utanpå. Eller familjebakgrund som inte syns utanpå. Sådana marginaler där vi lever, som inte kommer fram nödvändigtvis på något sätt, men som styr och definierar och påverkar enormt mycket i vars och ens liv. Medvetenhet om att vi inte vet, vore fruktansvärt viktigt att få förmedlat vidare.

00:40:45 Jani Toivola

Medvetenhet om att vi inte vet. Det är en stor och viktig mening. Har du något tips till kollegor, kanske sådana kollegor som skulle vilja från de här perspektiven stärka sitt eget arbete och utvecklas i det, varifrån börja eller vad till exempel koncentrera sig på?

00:41:47 Ronja Kaukokari

Jag tänker på det sättet att om man vill utvecklas eller lära sig bli bättre i någon sak, så kräver det att man öppnar sig för den saken och möter den saken öppet, så att det finns det utrymmet för felandet och missandet, och korrigandet av saken och processerandet. Att man inte utgår från att "Jag gick den kursen förra veckan, så nu kan jag agera inom mångfalds- och jämställdhetsteman", utan att varje dag är en ny möjlighet att lära sig mer och också märka de egna kanske snubbelstenar eller sådana utmaningar, utvecklingspunkter som det skulle kunna finnas. Att hålla det öppet på något sätt, att jag inte är färdig, är en oerhört viktig förutsättning för att kunna agera bättre. Man behöver inte agera perfekt, men alltid kan man agera bättre. Om man tänker att man redan är färdig och liksom perfekt, då händer det inte, det äkta mötet.

00:42:35 Jani Toivola

Underbart. Tack Ronja Kaukokari, tack för att du kom och delade din vardag och kompetens. Helt till slut, om jag kort speglar, så märker jag att kanske för mig lite oväntat blev det största temat här en sådan sårbarhet, att även om vi pratar om strukturer och samhälle, så sedan i slutändan är det mellan människor.

Och på mig gjorde stor verkan tanken om ditt mod att komma tillbaka tillsammans med barn och unga till situationer där man märker att nu gick det inte perfekt. Så kanske en sådan uppgift till lyssnarna kunde vara att granska den egna gemenskapen där man verkar, om det finns just nu någon situation till vilken du skulle våga återvända tillsammans med något barn eller ung? Eller nästa gång när en sådan situation dyker upp, skulle det vara möjligt att utsätta sig för att vara sårbar på det sättet och hur det eventuellt förändrar dina möjligheter att agera som professionell och sedan naturligtvis speciellt de barnens och ungas verklighet? Tack så mycket.

00:43:45 Ronja Kaukokari

Tack.